

LLINARS
del **VALLÈS**
DESAPAREGUT

3 - LLINARS DEL VALLÈS. - Vista parcial
L. Roisin fot Barcelona

L. ROISIN (ED.) / Fons FAMÍLIA CASELLAS-DALMAU

LLINARS *del* VALLÈS DESAPAREGUT

M. Àngels Casellas - Albert Gómez - Germà Morlans

 efadós®

**Ajuntament de
Llinars del Vallès**

LLINARS del VALLÈS DESAPAREGUT

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: febrer 2022

© dels textos: M. Àngels Casellas

© dels textos: Albert Gómez

© dels textos: Germà Morlans

© del pròleg: Marina Martori

© de les fotografies: diversos autors

© de l'edició: Editorial Efadós

© de la col·lecció Catalunya Desapareguda: Editorial Efadós

EDITORIAL EFADÓS

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial Les Torrenteres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Col·laboració:

Ajuntament de Llinars del Vallès
Arxiu Municipal de Llinars del Vallès

Amb el suport:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Idea original, disseny i fotocomposició:
Editorial Efadós

Assessorament lingüístic:
M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de la portada:
A. T. V. (Ed.) / Fons Albert Gómez Vilà

Acrònims:
AFCEC (Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya)
AMLLV (Arxiu Municipal de Llinars del Vallès)
ANC (Arxiu Nacional de Catalunya)
ICGC (Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya)
MATBC (Museu-Arxiu Tomàs Balvey de Cardedeu)
MASMM (Museu Arxiu de Santa Maria de Mataró)

ISBN 978-84-18243-76-9
DL B-2936-2022
Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Índex

Pàg. 6

PRÒLEG
Clic!

Pàg. 8

INTRODUCCIÓ

De quatre, dos, i de dos, un: Llinars

Pàg. 12

DOS CORS FAN EL POBLE
El Castell Nou i l'església de Santa Maria del Prat

Pàg. 124

CREIXEMENT

Lentament..., però es va creixent!

Pàg. 148

L'EXTRAORDINARI PATRIMONI DE L'ENTORN
Una passejada a través del passat

Pàg. 184

ÍNDEX ALFABÈTIC

Pròleg

CLIC!

Marina Martori

Quan escric aquestes lletres, al costat de l'ordinador tinc una fotografia de la meva àvia Lola en bicicleta. És del 1935 i ella està plantada, amb vestit negre i espadenyes blanques, davant d'un senyal enorme que marca les distàncies a la Garriga (disset quilòmetres) i a Sant Celoni (vuit quilòmetres). Al darrere hi ha un camí de plataners i el que crec que és la silueta del Castell Nou, però potser m'enganyo perquè, és clar, jo no hi era en aquell moment i ella, malauradament, no hi és ara per

confirmar-ho o desmentir-ho. Aquell enorme senyal, era a Llinars el 1935? Aquells plataners, són els mateixos plataners que noranta anys després flanquegen l'entrada del recuperat castell? Pot el passat colar-se, sigil·lós, en el present?

Aquest llibre que teniu a les mans demostra que sí, que el passat ens acompanya, ens conforma, ens fa de coixí, de memòria, d'història. I no solament de memòria de cadascú, sinó de la memòria que es comparteix, la de tot el poble.

Les fotografies capturen instants precisos i preciosos. Emmarquen un moment que creiem únic. Clic i aquell

instant important queda guardat per sempre, convertit en immortal. El paisatge i la persona que hi apareixen, en aquell clic, canviaran, però el moment, convertit en imatge i en memòria, esdevindrà immutable. Passat el temps, ens adonarem que les fotografies més precises i precioses són les que emmarquen la quotidianitat, la realitat, la vida que passa, com una bicicleta rabent per un camí de plataners, les que parlen de les coses que es viuen en un lloc i en un moment concrets, les que recorden moments històrics comuns, les que parlen de vida i de mort i d'alegria, i també les que parlen, simplement, d'aquell moment que quedarà, d'aquell moment senzill.

Hi ha pocs regals més grans que la memòria. Hi ha pocs regals més grans que aquell moment de vida, clic, guardat per sempre en un marc, acompanyant-nos, sen-

se patir cap alteració, mentre nosaltres canviem. La meva àvia sempre tindrà 22 anys en aquesta fotografia i sempre anirà en bicicleta amb un somriure murri.

Llinars sempre serà també aquest Llinars que teniu a les mans. El Llinars de quan les fotografies no es guardaven al mòbil ni es compartien a Instagram. El Llinars de les caramelles i les Gitanes, el de La Miranda, el de les cases baixes, els horts i els camps de lli... El Llinars desaparegut, que, oh, i tant que sí, amb un clic, aquí el teniu: mai ha acabat de desaparèixer del tot.

Un apunt sobre la fotografia de què us parlava: el camí dels plataners de la meva àvia en bicicleta és l'avinguda Mas Bagà i no el camí d'entrada al Castell Nou. Ho he pogut saber gràcies a la feina meravellosa de preservar la memòria dels relators d'aquest llibre. Gràcies!

Introducció

DE QUATRE, DOS, I DE DOS, UN: LLINARS

M. Àngels Casellas, Albert Gómez, Germà Morlans

El terme de Llinars és integrat per l'antiga jurisdicció del castell del Far o baronia de Llinars. El formen quatre parròquies, Santa Maria del Prat a Llinars, Sant Esteve del Coll, Sant Sadurní de Collsabadell i Sant Joan de Sanata. Es troba a la plana del Vallès, a la comarca del Vallès Oriental. El municipi s'estén des dels contraforts meridionals del massís del Montseny fins a la Serralada Litoral.

El terme és a la vall del riu Mogent, travessat per la riera Giola, la carretera comarcal C-251 i l'antic camí ral de Girona, al qual s'ha sobreposat gairebé l'autopista AP-7. Llinars sempre ha estat via de pas. La petja dels

primers pobladors la podem rastrejar en els monuments megalítics i en el poblat ibèric del turó del Vent, com també en les restes de la via Heràclia, una part de la qual fou l'antecessora directa de la via Augusta romana que seguia la vora dreta del riu Mogent.

A partir de l'edat mitjana neix com a nucli urbà i el 919 trobem la primera referència escrita del nom de «Llinars» com a comunitat amb església. L'aglutinador històric de totes les parròquies que formaven Llinars era el castell dels senyors del Far o Castellvell, vassalls dels comtes de Barcelona. En el transcurs dels segles, els Corbera van traslladar la residència a la vall, a una casa entorn de l'església de Llinars. Més tard es va edificar el Castell Nou, un dels millors edificis renaixentistes

UN POBLE QUE CANVIA

La imatge de la pàgina anterior remet als anys seixanta, amb noves edificacions però amb importants zones encara no urbanitzades, com el carrer de Tomàs Rossell fins al barri de la Bonasort o la zona entre el Castell Nou, l'avinguda de Vilamajor i can Marquès. El ferrocarril, amb una única via, és el que parteix el terme.

EL MOGENT I LA GIOLA

La Giola marcava la divisió de la vila. Actualment es reflecteix en el concurs de la Festa Major: els de dalt, els Blaus, i els de baix, els Vermells. La vista és de l'encreuament de la riera Giola amb el riu Mogent. Els vilatans es dirigeixen cap al bosc o als horts fent equilibris per la passera.

catalans, com a residència familiar. Al segle XVIII, la família Corbera-Santcliment va entroncar amb la família aragonesa dels Urriés, marquesos d'Ayerbe i barons de Llinars. Així, els dos nuclis inicials de la vila es van formar vora el Castell Nou i l'església de Santa Maria del Prat, centres administratiu i espiritual respectivament.

A la segona meitat del segle XIX, l'arribada del tren i la nova carretera provincial, llavors anomenada *carretera de Caldes*, van afavorir el creixement i van convertir la vila en un important centre d'estiueig sense abandonar el seu tarannà agrícola i rural. Les antigues masies són una bellíssima mostra d'aquest passat agrícola i ramader que ha predominat fins fa ben poc temps.

Durant la postguerra i a la segona meitat del segle XX es va anar formant la fesomia del Llinars actual, menys agrícola, menys rural i amb vocació de ser una vila d'acollida integrada plenament en el món modern.

Per desenvolupar *Llinars desaparegut* hem partit de la tesi que aquests dos nuclis són l'embrió de la població que s'anirà formant al seu voltant, inicialment interdependents l'un de l'altre i després units per formar una sola població, l'actual vila, títol concedit l'any 1911. El llibre s'emmarca en la col·lecció «Catalunya Desapareguda» i no hauria estat possible sense la col·laboració i la generositat de molts veïns i veïnes que han confiat en nosaltres aportant imatges i records d'aquells anys del segle passat quan Llinars era una vila petita i agrícola que creixia molt lentament. Està estructurat en tres capítols: el primer se centra en els dos cors de la vila, el castell i la parròquia, i els habitatges que, de mica en mica, es van anar construint al seu voltant; el segon apartat emfatitza el creixement a la segona meitat del segle XX; en el tercer fem una passejada pel meravellós entorn de la població i les seves parròquies.

A. T. V. — 1701 - LLINÀS, Vista parcial

DOS CORS FAN EL POBLE

El Castell Nou i l'església de Santa Maria del Prat

L'església original era probablement d'estil preromànic, documentada el 919. Els clergues organitzaven les parròquies i els seus feligresos; de ben segur que Llinars i els pobles que integren el seu municipi van néixer en aquesta època sota la protecció dels barons. Hi havia famílies en masies disperses però, amb el temps, el que més creixia era el nucli de població al voltant de l'església. El seu creixement, lent però continu, va agrupar algunes masies que estaven al voltant d'aquelles contrades, com can Rossell, can Bonamusa, can Llorenç o ca l'Alemaný.

Aquesta zona al voltant de la parròquia es va anar ampliant fins a arribar a agrupar-se amb la part baixa de la vila. Per fi, les dues zones que representaven les estructures dominants a l'antiga societat medieval, els clergues i els guerrers, s'uniren embolcallades per qui les mantenien, els pagesos que treballaven la terra.

La fotografia, de principis del segle xx, mostra l'edifici de l'església, situat en un lloc preminent, dalt d'un petit turonet. El veí va caminant, envoltat de camps i deixant enrere el nucli de l'església. És l'actual carrer Pere Bonastre.

A. T. V. (ED.) / Fons ALBERT GÓMEZ VILA

EL CASTELL NOU

El Castell Nou està situat en un petit turó enjardinat que presideix la vila vora la carretera de Granollers a Sant Celoni. Emparat pel castell i vora la riera Giola, es va anar formant el nucli inicial del poble, on conviuen cases i horts. Aquí nasqué l'embrió de l'actual població: la Baixada del Castell, l'Ajuntament i el carrer Anselm Clavé (de Dalt), la plaça Damià Mateu i el carrer Major (de Baix). A la imatge, del 1945, l'actual avinguda Pau Casals a l'encreuament amb l'avinguda Comas i Masferrer. S'hi aprecia la finalització de la reconstrucció del pont després de la seva voladura durant la Guerra Civil.

ED. NOGUERAS / FONS RICARD BRUN VILADESAU

